

Något om spårvidder för tåg och modelltåg

Spårvidd uttrycker avståndet mellan rälerna på ett järnvägsspår. Spårvidden mäts mellan spårens insidor, dvs mellan räls huvudernas innerkanter.

Storbritannien var ett av de första länder som byggde järnvägar och man valde avståndet mellan rälernas ytterkanter till avståndet 5 fot (1 524 mm). Eftersom spårvidden skall räknas från rälernas innerkanter blev då spårvidden 1 435 mm. I England blev denna spårvidd standard 1845. Större delen av Europa (inklusive Sverige) samt Amerika kom också att välja spårvidden 1 435 mm. Denna spårvidd kom sedan att kallas normalspår.

För att förbilliga anläggningskostnaderna för banvallarna och fordonen valde många järnvägsbolag smalare spårvidder. Några av de vanligare är

- 3 svenska fot = 891 mm
Används på de flesta smalspårsbanor i Sverige
- 1 000 mm i bl.a. Schweiz och Afrika
- 600 mm som bruksbanor (Decauvillespår).

I Ryssland anlätades amerikanen George Washington Whistler när första järnvägen mellan S:t Petersburg och Moskva skulle byggas. Han valde spårvidden till 5 fot (1 524 mm) - räknat mellan rälsens innerkanter. Detta avrundades till 1 520 mm. Denna spårvidd blev standard ända bort till Stilla havet samt i Finland och Baltikum, som på den tiden ingick i det ryska riket. Skillnaden mellan "normalspår" i västländerna och i östländerna blev då 85 mm (1 520 mm – 1 435 mm).

Museihusets modelljärnväg domineras av normalspår i skala 1/45, d.v.s. normalspåret 1 435 mm dividerat med 45 \approx 32 mm. Spårvidden 32 mm kallas på modellrallarspråk för spårvidd 0 (noll).

Även inom modelljärnvägarnas värld finns smalspårssystem, men dessa korreponderar inte alltid med verkligheten. Ofta brukar H0-skalans normalspårvidd på 16,5 mm användas som en smalspårsspårvidd i 0-skalen - då kallad 0e. Det skulle ge en verklig spårvidd på 742 mm. Denna spårvidd finns dock inte! Den närmaste är 891 mm.

På Museihuset visar vi ett smalspårssystem uppbyggt med Märklins H0-räls från 1960-talet.

Museihuset - där kunskap och kvalitet är honnörsorden!